

ZAKON

O HARTIJAMA OD VRIJEDNOSTI

("Sl. list RCG", br. 59/00, 10/01, 43/05, 28/06)

I OPŠTE ODREDBE

Sadržina zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se vrste hartija od vrijednosti, izdavanje i trgovanje tim hartijama, prava i obaveze subjekata na tržištu hartija od vrijednosti i organizacija, djelokrug i nadležnost Komisije za hartije od vrijednosti Republike Crne Gore.

Pojam hartije od vrijednosti

Član 2

Hartije od vrijednosti su isprave koje vlasnicima daju prava u odnosu na emitente u skladu sa zakonom i pod uslovima emisije.

Prema pravima koje daju, hartije od vrijednosti se dijele na vlasničke i dužničke hartije od vrijednosti.

Vlasničke hartije od vrijednosti su akcije koje glase na dio kapitala akcionarskog društva i jedinice kolektivnih investicionih šema izdate u skladu sa posebnim zakonom, kao i hartije od vrijednosti koje daju pravo sticanja ovih hartija od vrijednosti (zamjenljive obveznice, opcije, fjučersi i sl.).

Dužničke hartije od vrijednosti su hartije od vrijednosti izdate u seriji, koje imaoću daju pravo na isplatu vrijednosti na koju glase, sa ili bez kamate, kao i druga prava u skladu sa propisima i odlukom o emisiji.

Dužničke hartije od vrijednosti, u smislu ovog zakona, su:

- 1) obveznice kojima se emitent obavezuje da imaoću obveznice, u roku njene dospelosti, isplati iznos vrijednosti na koji ona glasi i ugovorenu kamatu;
- 2) certifikati o depozitu kojima se emitent obavezuje da imaoću certifikata isplati iznos deponovanih sredstava sa pripadajućom kamatom u utvrđenom roku;
- 3) državni zapisi koje emituje Republika Crna Gora (u daljem tekstu: Republika);
- 4) drugi finansijski instrumenti koji se propisima Komisije za hartije od vrijednosti Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Komisija) odrede kao hartije od vrijednosti, osim:
 - čeka i mjenice;
 - komercijalnih hartija od vrijednosti (uputnice, kreditna pisma, konosmani, tovarni list, skladišnice);
 - drugog instrumenta za koji Komisija utvrdi da nije hartija od vrijednosti u smislu ovog zakona.

Dužničke hartije od vrijednosti dijele se na kratkoročne i dugoročne, i to: kratkoročne ako im je rok dospjeća kraći od godinu dana od dana emitovanja i dugoročne ako im je rok dospjeća duži od godinu dana od dana emitovanja.

Dematerijalizacija hartija od vrijednosti

Član 3

Hartije od vrijednosti emituju se, prenose i vode u dematerijalizovanom obliku.

Bitni elementi hartije od vrijednosti

Član 4

Bitni elementi dematerijalizovane hartije od vrijednosti su:

- 1) oznaka vrste hartije od vrijednosti;
- 2) oznaka klase i broj serije;
- 3) firma, sjedište i adresa emitenta hartije od vrijednosti i njegova oznaka u registru emitenata kod Komisije;
- 4) obaveze emitenta i prava i obaveze vlasnika hartije od vrijednosti i način njegovog ostvarivanja;
- 5) mjesto i datum emisije;
- 6) imena lica ovlašćenih za zastupanje emitenta.

Ostale elemente pojedinih hartija od vrijednosti utvrđuje Komisija.

Registrowanje hartija od vrijednosti

Član 5

Hartije od vrijednosti emitovane u skladu sa odredbama ovog zakona moraju biti registrovane kod Centralne Depozitarne Agencije, koja se osniva i posluje u skladu sa ovim zakonom.

Prava i obaveze iz hartija od vrijednosti nastaju momentom registracije kod Centralne Depozitarne Agencije.

Emitenti hartija od vrijednosti

Član 6

Emitent hartija od vrijednosti može biti Republika Crna Gora, jedinica lokalne samouprave, privredno društvo i drugo pravno lice, upisano u Centralni registar Privrednog suda.

II KOMISIJA ZA HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Osnivanje i status Komisije

Član 7

Komisija je organizacija Republike Crne Gore, sa svojstvom pravnog lica, osnovana radi uređivanja i nadzora izdavanja hartija od vrijednosti i njihove trgovine.

Sjedište Komisije je u Podgorici.

U obavljanju poslova utvrđenih zakonom, Komisija je samostalna i nezavisna i odgovorna za svoj rad Skupštini Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština).

Nadležnost Komisije

Član 8

Komisija je nadležna za:

- 1) donošenje pravila o sprovođenju ovog zakona, kada je za to ovlašćena;
- 2) vršenje nadzora nad primjenom ovog zakona i svih pravila donijetih na osnovu njega;
- 3) davanje odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti i evidentiranje emisija hartija od vrijednosti čija se prodaja ne vrši javnom ponudom;
- 4) vršenje nadzora nad sprovođenjem javne ponude hartija od vrijednosti;

- 5) davanje dozvola za rad i davanje saglasnosti na odgovarajuća akta tržištima hartija od vrijednosti, ovlaštenim učesnicima na tržištu hartija od vrijednosti i Centralnoj Depozitarnoj Agenciji;
- 6) davanje dozvola za rad i davanje saglasnosti na odgovarajuća akta kolektivnih investicionih šema osnovanih u skladu sa posebnim zakonom;
- 7) davanje saglasnosti na odluku o imenovanju izvršnih direktora licima kojima izdaje dozvolu za rad;
- 8) vođenje registara i drugih evidencija u skladu sa odredbama ovog zakona u koje zainteresovana lica slobodno mogu izvršiti uvid;
- 9) određivanje opštih uslova koje moraju ispuniti fizička lica koja se profesionalno bave trgovanjem hartijama od vrijednosti;
- 10) promovisanje i podsticanje visokih standarda zaštite interesa investitora u hartije od vrijednosti i integriteta ovlašćenih učesnika;
- 11) kontrolu sprovođenja poslovanja lica koja se profesionalno bave trgovanjem hartijama od vrijednosti, uključujući suspenziju i oduzimanje dozvola za rad;
- 12) preduzimanje mjera i obezbjeđivanje funkcionisanja tržišta hartija od vrijednosti, na redovan i pošten način, uz transparentno informisanje;
- 13) utvrđivanje načina i obima trgovanja na tržištu hartija od vrijednosti;
- 13a) utvrđivanje najviše vrijednosti provizija i drugih naknada koje za svoje usluge naplaćuje berza, kada ocijeni da njihova visina destimuliše razvoj tržišta hartija od vrijednosti;
- 13b) bliže uređivanje emitovanja i prometa kratkoročnih hartija od vrijednosti;
- 14) briše se;
- 15) preduzimanje aktivnosti u cilju očuvanja interesa lica koja su uložila u hartije od vrijednosti i sprečavanje nezakonite, nečasne i neispravne prakse u poslovima sa hartijama od vrijednosti;
- 16) preduzimanje mjera, vršenje kontrole i istraživanja radi sprječavanja zloupotreba na tržištu hartija od vrijednosti;
- 17) saradnju sa drugim srodnim institucijama u Republici i van nje;
- 18) preduzimanje ostalih mjera i obavljanje drugih poslova u skladu sa zakonom.

Pravila i drugi akti Komisije

Član 9

Pored pravila za koje je drugim odredbama ovog zakona posebno ovlašćena da ih donosi, Komisija može donositi pravila koja se odnose na:

- 1) podnošenje zahtjeva za dobijanje dozvole za rad, izdavanje dozvole i druga pitanja u vezi sa tim;
- 2) registrovanje dozvola i izdavanje njihovih duplikata;
- 3) kvalifikacije, iskustvo i obuku koja se zahtijeva od fizičkih lica kojima se izdaje dozvola za rad, ispit koji podnosilac zahtjeva mora položiti i okolnosti u kojima se ne moraju ispuniti ovi zahtjevi;
- 4) sačinjavanje godišnjih i drugih periodičnih izvještaja Komisiji od lica koja su dobila dozvolu za rad;
- 5) utvrđivanje hartija od vrijednosti koje se mogu kotirati, kao i na uslove pod kojima se trgovanje tim hartijama može obustaviti;
- 6) detaljnije vođenje računa koji se mogu otvoriti u skladu sa ovim zakonom i utvrđivanje podataka koji obezbjeđuju sačinjavanje bilansa stanja i bilansa uspjeha;
- 7) informacije koje mora sadržati izvještaj revizora sačinjen u skladu sa ovim zakonom;
- 8) briše se;

- 9) formu i sadržaj reklamiranja koji se odnose na poslove sa hartijama od vrijednosti, uz mogućnost ograničenja lica koja se mogu reklamirati.
- 10) transakcije sa hartijama od vrijednosti kupljenim u skladu sa ugovorima o reprodukciji i hartijama od vrijednosti prodatim u skladu sa ugovorima o reotkupu (REPO poslovi);
- 11) obavljanje kastodi poslova.

Komisija je dužna da nacрте pravila objavi na svojoj internet stranici, najkasnije 14 dana prije usvajanja, sa pozivom zainteresovanim licima da daju primjedbe, predloge ili sugestije.

U slučaju kada se predloženim pravilima propisuju aktivnosti koje zahtijevaju hitno postupanje, Komisija može utvrditi rok kraći od roka iz stava 2 ovog člana.

Pravila Komisije koja imaju karakter opštih akata objavljuju se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Komisija može izdati uputstva, biltene, mišljenja i druge relevantne izjave koje se smatraju potrebnim za sprovođenje ovog zakona.

Odlučivanje Komisije

Član 10

Na postupke pred Komisijom primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak, ako odredbama ovog zakona nije drukčije određeno.

O pitanjima iz člana 8 stav 1 tač. 3, 4, 5, 6, 7, 11 i 16 ovog zakona, Komisija odlučuje u formi rješenja.

Komisija je obavezna da, po zahtjevu stranke, donese rješenje u roku od 30 dana od dana uredno podnijetog zahtjeva, tj. od dana kada Komisija podnijetu dokumentaciju smatra potpunom.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja Komisije stranka može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Rješenja o odobrenju i poništenju javne ponude hartija od vrijednosti i o davanju, suspenziji i oduzimanju dozvola za rad objavljuju se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Sastav i imenovanje članova Komisije

Član 11

Komisija ima pet članova, i to: predsjednika, zamjenika predsjednika i tri člana.

Komisiju imenuje Skupština, na predlog Vlade Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Za člana Komisije može biti imenovano lice koje ima visoku školsku spremu, radno iskustvo najmanje pet godina na poslovima iz oblasti prava, monetarnog, privrednog ili finansijskog sistema i koje je dostojno da bude član Komisije.

Članovi Komisije ne mogu biti:

- 1) lica izabrana, imenovana ili zaposlena u državnim organima;
- 2) članovi organa upravljanja i rukovođenja, izvršni organi i sekretari emitenata hartija od vrijednosti;
- 3) akcionari i zaposleni berze, ovlašćenog učesnika na tržištu hartija od vrijednosti i Centralne Depozitarne Agencije;
- 4) lica koja su međusobno u braku ili u srodstvu u pravoj ili pobočnoj liniji do trećeg stepena.

Predsjednik, zamjenik predsjednika i najmanje jedan član Komisije obavljaju svoju funkciju profesionalno i ne mogu se baviti drugim poslom, osim naučnih, istraživačkih i predavačkih aktivnosti.

Predsjednik Komisije rukovodi radom Komisije i predstavlja i zastupa Komisiju.

Kada se mjesto predsjednika uprazni ili kada je predsjednik spriječen da obavlja funkciju predsjednika u slučaju bolesti ili drugih okolnosti, zamjenik predsjednika obavlja poslove predsjednika.

Članovi Komisije moraju se ponašati tako da ne umanjuju svoj ugled ili ugled Komisije, te da ne dovedu u pitanje svoju samostalnost i nezavisnost pri donošenju odluka i samostalnost Komisije.

Članovi Komisije ne smiju koristiti svoj rad u Komisiji i ugled Komisije za ostvarivanje vlastitih interesa.

Mandat članova Komisije

Član 12

Članovi Komisije imenuju se na vrijeme od pet godina i mogu biti ponovo imenovani.

Član Komisije razrješava se ukoliko:

- 1) nesavjesno i neefikasno obavlja funkciju člana Komisije;
- 2) trajno izgubi sposobnost za obavljanje funkcije člana Komisije;
- 3) bude osuđen na безусловnu kaznu zatvora ili za djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje funkcije člana Komisije;
- 4) odsustvuje sa tri uzastopne sjednice Komisije bez njenog odobrenja.

Član Komisije može podnijeti pismenu ostavku Skupštini.

Sjednice Komisije

Član 13

U cilju ostvarenja svojih funkcija, Komisija održava sjednice po potrebi, a najmanje jednom mjesečno, na mjestu i u vrijeme koje ona odredi.

Sjednice Komisije mogu se održati ukoliko prisustvuju najmanje tri člana.

Odluke Komisije donose se većinom glasova svih članova Komisije.

Statut Komisije

Član 14

Komisija ima Statut.

Statut Komisije objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Komisija ima pečat koji sadrži naziv: "Komisija za hartije od vrijednosti Republike Crne Gore, Podgorica" i grb Republike Crne Gore.

Sukob interesa

Član 15

Članovi Komisije i zaposleni u stručnoj službi Komisije dužni su da se pridržavaju najviših profesionalnih standarda i da postupaju u skladu sa etičkim kodeksom koji utvrdi Komisija, u cilju izbjegavanja mogućeg sukoba interesa.

Ako je predsjednik, zamjenik predsjednika ili član Komisije na bilo koji način povezan sa predmetom odlučivanja ili je direktno ili indirektno zainteresovan za taj predmet obavezan je da na početku sjednice Komisije navede taj svoj interes i neće, osim ukoliko Komisija drukčije ne odluči, učestvovati u razmatranju, raspravljanju ili glasanju o bilo kom pitanju u vezi sa navedenim predmetom.

Postupanja po stavu 2 ovog člana i postupanja suprotna etičkom kodeksu Komisija posebno evidentira, a ta evidencija je dostupna zainteresovnim licima na uvid.

Stručna služba

Član 16

Za obavljanje stručnih, administrativnih i materijalno - finansijskih poslova, Komisija obrazuje stručnu službu.

Komisija imenuje sekretara koji rukovodi stručnom službom.

Na zaposlene u stručnoj službi Komisije primjenjuju se opšti propisi o radnim odnosima.

Postupanja zaposlenih u stručnoj službi Komisije suprotna etičkom kodeksu Komisija posebno evidentira, a ta evidencija je dostupna zainteresovnim licima na uvid.

Odgovornost

Član 17

Prestao da važi na osnovu Odluke Ustavnog suda RCG. ("Sl. list RCG", br. 43/05 od 21.07.2005)

Obaveza čuvanja tajne

Član 18

Članovi ili bivši članovi i zaposleni ili bivši zaposleni u Komisiji obavezni su da čuvaju informacije do kojih dođu u toku rada Komisije ili na drugi način, koje, u skladu sa propisima, predstavljaju službenu tajnu.

Zabrana iz stava 1 ovog člana prestaje nakon što ta informacija prestane da bude službena tajna, u skladu sa kriterijumima koje Komisija utvrdi svojim aktom.

Lica iz stava 1 ovog člana ne smiju davati savjete u vezi sa investiranjem u hartije od vrijednosti ili davati mišljenje o povoljnosti i nepovoljnosti kupovine ili prodaje hartija od vrijednosti.

Zabrane iz stava 3 ovog člana prestaju nakon prestanka obavljanja funkcije ili poslova u Komisiji.

Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da čuvaju povlašćene informacije sve dok ta informacija ne izgubi svojstvo povlašćenosti. "

Saradnja Komisije sa drugim nadzornim organima

Član 18a

Komisija je dužna da, na zahtjev nadležnog državnog organa ili inostranog organa nadležnog za nadzor poslovanja sa hartijama od vrijednosti, dostavi neophodne podatke i informacije.

Razmjena podataka i informacija iz stava 1 ovog člana ne smatra se odavanjem službene tajne.

Finansiranje

Član 19

Sredstva za rad Komisije ostvaruju se iz:

- 1) naknada koje se plaćaju uz podnošenje zahtjeva Komisiji;
- 2) naknada koje se plaćaju za registraciju i prenos hartija od vrijednosti kod lica ovlašćenog za registraciju hartija od vrijednosti.

Komisija utvrđuje visinu naknada iz stava 1 ovog člana.

Komisija može ostvarivati sredstva za rad i iz drugih izvora.

Finansijska godina

Član 20

Finansijska godina Komisije predstavlja period od 12 mjeseci koji se završava 31. decembra tekuće godine, s tim da će prva finansijska godina početi sa danom primjene ovog zakona i završava se 31. decembra te godine.

Godišnje finansijske iskaze za prethodnu godinu Komisija razmatra i usvaja do 31. marta tekuće godine i, sa izvještajem revizora, dostavlja ih Skupštini uz izvještaj iz člana 23 ovog zakona, radi upoznavanja.

Komisija, najkasnije do 30. septembra tekuće godine, donosi finansijski plan za sljedeću finansijsku godinu.

Višak prihoda nad rashodima Komisija može koristiti isključivo za ispunjenje zakonskih obaveza vezanih za vršenje funkcije regulatornog i nadzornog organa u oblasti hartija od vrijednosti.

Registri i druge evidencije Komisije

Član 21

Komisija vodi registre i druge evidencije.

Komisija vodi registre: emitenata hartija od vrijednosti; datih i poništenih odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti; odbijenih zahtjeva za davanje odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti; datih, suspendovanih i oduzetih dozvola za rad; odbijenih zahtjeva za davanje dozvole za rad; fizičkih lica koja profesionalno obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti, a po potrebi i druge registre.

Revizija

Član 22

Reviziju računa, evidencije i bilansa Komisije vrši međunarodno priznati nezavisni revizor koga imenuje Komisija.

Revizor sačinjava, u skladu sa međunarodnim standardima revizije, izvještaj o reviziji i dostavlja ga Komisiji.

Revizor u svom izvještaju:

- 1) ocjenjuje da li bilans uspjeha Komisije za određenu godinu daje istinitu i objektivnu sliku godišnjih prihoda i rashoda Komisije i daje mišljenje;
- 2) ocjenjuje da li bilans stanja Komisije za određenu godinu daje istinitu i objektivnu sliku finansijskog stanja poslovanja Komisije na kraju godine i daje mišljenje.

Revizor ima pravo pristupa svim registrima, računima i drugim evidencijama Komisije i ovlašten je da od lica u Komisiji zatraži informaciju ili objašnjenje koje smatra neophodnim za obavljanje njegovih poslova kao revizora.

Godišnji izvještaj o radu

Član 23

Komisija, najkasnije u roku od šest mjeseci od kraja svake finansijske godine, sačinjava izvještaj o radu i stanju na tržištu hartija od vrijednosti i dostavlja ga Skupštini i Vladi.

Uz izvještaj iz stava 1 ovog člana Komisija dostavlja i finansijske iskaze za prethodnu godinu sa izvještajem revizora.

III EMISIJA VLASNIČKIH I DUGOROČNIH DUŽNIČKIH HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Postupak emisije

Član 24

Postupak emisije hartija od vrijednosti obuhvata:

- 1) donošenje odluke o emisiji;
- 2) podnošenje zahtjeva Komisiji radi dobijanja odobrenja za javnu ponudu, odnosno za evidentiranje emisije;
- 3) zaključivanje ugovora između emitenta i Centralne Depozitarne Agencije;
- 4) sačinjavanje prospekta i objavljivanje javnog poziva za upis i uplatu hartija od vrijednosti, kao i objavljivanje rezultata javne prodaje u skladu sa ovim zakonom;
- 5) upis emisije u registar emitenata kod Komisije i upis hartija od vrijednosti na račune kupaca kod Centralne Depozitarne Agencije.

Odluka o emisiji hartija od vrijednosti

Član 25

Odluka o emisiji hartija od vrijednosti obavezno sadrži:

- 1) naziv i adresu emitenta;
- 2) registarski broj emitenta u registru emitenata kod Komisije;
- 3) naziv organa koji je donio odluku;
- 4) mjesto i datum donošenja odluke;
- 5) oznaku vrste i klase hartije od vrijednosti;
- 6) redni broj emisije i ukupan broj emitovanih hartija od vrijednosti iste klase;
- 7) broj i inicijalnu, odnosno nominalnu vrijednost hartija od vrijednosti, ukoliko je utvrđena;
- 8) prava sadržana u hartiji od vrijednosti;
- 9) način prodaje hartija od vrijednosti;
- 10) vrijeme početka i završetka upisa i popis mjesta za upis i uplatu hartija od vrijednosti;
- 11) naznaku o zadržanom pravu emitenta na prekid upisa i uplate hartija od vrijednosti prije isteka utvrđenog roka;
- 12) ime, prezime i funkciju lica ovlašćenih od emitenta za sprovođenje emisije hartija od vrijednosti;
- 13) druge elemente u skladu sa pravilima Komisije.

Ugovor o osnivanju akcionarskog društva predstavlja i odluku o prvoj emisiji akcija.

Odlukom o emisiji hartija od vrijednosti ne može se ograničiti pravo kupovine hartija od vrijednosti bilo kom licu, ako to pravo nije ograničeno zakonom, niti se može davati prednost bilo kom kupcu.

Registracija emitenata

Član 26

Emitenti koji javno izdaju hartije od vrijednosti registruju se kod Komisije i dužni su dostavljati Komisiji izvještaje, u formi i u roku koje ona utvrdi.

Na tržištu hartija od vrijednosti može se trgovati samo hartijama od vrijednosti izdatih od registrovanih emitenata.

Obaveza emitenta za kontinuirano izvještavanje

Član 27

Emitent hartija od vrijednosti koje se javno nude dužan je da izvještava Komisiju, osnivače emitenta, druge vlasnike istih hartija od vrijednosti i javnost uopšte o informacijama koje:

- 1) omogućavaju procjenu finansijske pozicije emitenta ili njegovog dijela;
- 2) mogu izazvati nelojalno trgovanje tim hartijama od vrijednosti;
- 3) potencijalno mogu uticati na tržišnu cijenu tih hartija od vrijednosti.

Pored obaveza iz stava 1 ovog člana emitent je dužan dostavljati i druge informacije koje propiše Komisija.

Godišnji izvještaji

Član 28

Registrovani emitent:

- 1) dostavlja Komisiji kopiju godišnjeg računa, nakon njegovog usvajanja na skupštini akcionara i kopiju izvještaja revizora u skladu sa zakonom; i
- 2) dostavlja svakom vlasniku hartija od vrijednosti odgovarajući finansijski izvještaj, ukoliko to Komisija odredi.

Registrovani emitent dostavlja Komisiji i druge podatke i izvještaje koje utvrdi Komisija.

Postupanje u slučaju štetnog poslovanja

Član 29

Ako iz izvještaja, registara ili drugih evidencija sačinjenih u skladu sa ovim zakonom, Komisija ocijeni da se poslovi emitenta, čije se hartije od vrijednosti prodaju na tržištu hartija od vrijednosti, obavljaju na štetu svih ili nekih njegovih vlasnika može:

- 1) narediti prestanak radnje koja izaziva štetu;
- 2) narediti emitentu da isplati odgovarajuću naknadu štete u određenom roku;
- 3) dati drugi odgovarajući nalog, bilo da se on odnosi na buduće poslovanje emitenta ili na kupovinu hartija od vrijednosti emitenta od strane drugih vlasnika ili samog emitenta ili na drugi način.

Obaveza obavještavanja o promjeni vlasništva

Član 30

Kada fizičko ili pravno lice, sticanjem ili otuđenjem hartija od vrijednosti, pribavi ili izgubi glasačka prava na sjednici skupštine akcionarskog društva i kad zbog toga sticanja ili otuđenja srazmjerni broj glasova kojima raspolaže postane veći ili padne ispod: 10%, 20%, 33% ili 50%, Centralna Depozitarna Agencija je obavezna o toj promjeni obavijestiti emitenta i Komisiju u roku od sedam dana.

Rok iz stava 1 ovog člana počinje teći od dana sticanja vlasničkih prava nad akcijama.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana mora sadržati informacije o vrsti i seriji akcija koje su stečene ili otuđene, broju glasova kojima raspolaže u apsolutnom i relativnom iznosu, kao i puno ime i adresu (za fizičko lice), odnosno firmu i sjedište (za pravno lice).

Bliže kriterijume za obavezno objavljivanje podataka o vlasništvu utvrđuje Komisija.

Podjela i spajanje akcija

Član 31

Skupština emitenta može odlučiti da se njegove akcije podijele tako da se svakom akcionaru umjesto jedne izdaju dvije ili više akcija.

Skupština emitenta može odlučiti da se njegove akcije spoje tako da se svakom akcionaru umjesto dvije ili više akcije izda jedna akcija.

Prava akcionara čije se akcije spajaju ne smiju takvim spajanjem biti umanjena.

Akcionarima koji nemaju dovoljno akcija da ih zamijene u postupku spajanja, emitent mora omogućiti da, u roku od tri mjeseca od dana kada prime obavještenje o spajanju akcija, steknu akcije do potrebne količine za spajanje po jednakoj cijeni ili od njih mora otkupiti akcije za novčana sredstva u istom roku.

Ukoliko emitent ne izvrši otkup akcija u skladu sa stavom 4 ovog člana, akcionar može podnijeti zahtjev za ostvarivanje svog prava pred nadležnim sudom, u roku od 30 dana od isteka roka iz stava 4 ovog člana.

Obavještanje o podjeli i spajanju akcija

Član 32

Emitent je obavezan da u roku od osam dana od dana kada skupština donese odluku o spajanju ili podjeli akcija o tome obavijesti sve akcionare.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana mora sadržati precizne podatke o uslovima i postupku zamjene akcija zbog podjele ili spajanja.

Troškove podjele ili spajanja akcija snosi emitent.

IV PONUDA VLASNIČKIH I DUGOROČNIH DUŽNIČKIH HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Pojam javne ponude

Član 33

Emisija vlasničkih i dugoročnih dužničkih hartija od vrijednosti vrši se putem javne ponude, osim u slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

Javna ponuda hartija od vrijednosti je prodaja na osnovu javnog poziva za upis i uplatu hartija od vrijednosti.

Emisija hartija od vrijednosti putem javne ponude vrši se na osnovu prethodnog odobrenja Komisije.

Prospekt

Član 34

Prospekt je javni poziv za upis i uplatu hartija od vrijednosti koji sadrži informacije neophodne da investitor može stvoriti realnu sliku o imovini i obavezama, gubitku i dobitku, finansijskom položaju i perspektivama emitenta, kao i o pravima sadržanim u hartijama od vrijednosti na koje se odnosi prospekt.

Bližu sadržinu prospekta utvrđuje Komisija.

Kada emitent u istoj kalendarskoj godini izda više emisija hartija od vrijednosti putem javne ponude obavezan je da za prvu emisiju dostavi Komisiji prospekt sačinjen u skladu sa propisima (potpun prospekt), dok je za naredne emisije u istoj godini obavezan da dostavi prospekt koji sadrži samo razlike koje su nastale od dana objavljivanja potpunog prospekta i za koje je vjerovatno da mogu uticati na vrijednost hartija od vrijednosti (dopunski prospekt), uz uslov da tom prospektu priključi potpuni prospekt.

Promjene okolnosti

Član 35

Svaku novu važnu činjenicu ili netačnost u prospektu koja može uticati na cijenu hartije od vrijednosti, a koja nastane ili za koju se sazna u periodu od objavljivanja prospekta do isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti, emitent je obavezan navesti ili ispraviti u dodatku prospekta, koji mora biti dostupan javnosti na isti način kao i prospekt.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, lice koje je izvršilo upis i uplatu hartija od vrijednosti prije objavljivanja dodatka prospekta može odustati od upisa tih hartija i tražiti povraćaj uplaćenih sredstava.

Emitent je dužan da izvrši povraćaj sredstava iz stava 2 ovog člana najkasnije u roku od osam dana od dana prijema obavještenja o odustajanju od upisa hartija od vrijednosti.

Odobranje prospekta

Član 36

Prospekt mora odobriti Komisija.

Odobrenjem prospekta Komisija potvrđuje da prospekt sadrži sve podatke utvrđene u skladu sa ovim zakonom.

Ako Komisija ne donese odluku o odobrenju prospekta u propisanom roku, smatra se da je prospekt odobren. Prilikom dokazivanja da prospekt nije uredno odobren, teret dokaza pada na Komisiju.

U toku postupka sprovođenja javne ponude hartija od vrijednosti emitent obezbjeđuje da prospekt bude besplatno dostupan javnosti na određenom mjestu za cijelo vrijeme trajanja javne ponude.

Prospekt se ne smije učiniti javnim prije donošenja odluke o odobrenju prospekta ili isteka roka propisanog za donošenje odluke Komisije.

Najbitniji podaci iz prospekta objavljuju se u vidu oglasa o javnom pozivu za upis i uplatu hartija od vrijednosti.

Oglas o javnom pozivu za upis i uplatu hartija od vrijednosti ne može se javno objaviti dok prospekt ne bude odobren i ne bude utvrđeno mjesto na kome se u njega može izvršiti uvid.

Prospekt mora biti dostupan javnosti najkasnije kad se objavi oglas o javnom pozivu za upis i uplatu hartija od vrijednosti na koji se on odnosi.

Odgovornost za neistinit i netačan prospekt

Član 37

Svaki emitent, ponuđač, odgovorno lice emitenta ili ponuđača ili bilo koje drugo lice koje je odgovorno za prospekt odgovara za istinitost i potpunost informacija koje sadrži prospekt.

Lice iz stava 1 ovog člana obavezno je da plati naknadu svakom licu koje stekne hartiju od vrijednosti oslanjajući se na podatke iz prospekta i pretrpi štetu, kao rezultat bilo kojeg neistinitog ili netačnog podatka iz prospekta ili zbog nepotpunog podatka predviđenog članom 34 ovog zakona.

Fizička lica iz stava 1 ovog člana neće biti odgovorna ako dokažu da nijesu znala ili nijesu mogla znati za neistinitost ili nepotpunost informacija iz prospekta, a da su pri tome postupali sa pažnjom dobrog privrednika.

Upis hartija od vrijednosti

Član 38

Upis hartija od vrijednosti iz javne ponude može trajati najviše tri mjeseca od dana objavljivanja oglasa o javnom pozivu za upis i uplatu hartija od vrijednosti.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, Komisija može u određenim slučajevima utvrditi rok duži od propisanog.

Obavještanje o upisu i uplati

Član 39

Banka ili drugo pravno lice preko koga se vrši upis i uplata hartija od vrijednosti mora, u roku od osam dana od isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti, obavijestiti Komisiju o broju upisanih i uplaćenih hartija od vrijednosti.

Zabrana raspolaganja neupisanim i neuplaćenim hartijama od vrijednosti

Član 40

Emitent ne smije, nakon isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti, na bilo koji način raspolagati hartijama koje nijesu upisane i uplaćene.

Uspješnost emisije akcija

Član 41

Emisija akcija smatra se uspješnom ako je na osnovu javne ponude, u roku iz člana 38 ovog zakona, upisan i uplaćen prospektom utvrđen broj akcija.

Ako javna ponuda akcija ne uspije, emitent je obavezan obezbijediti povraćaj uplaćenih iznosa sredstava u roku od osam dana od dana isteka roka za upis i uplatu.

Emitent može odustati od emisije akcija ako su nastupile nepredviđene okolnosti koje onemogućavaju emisiju ili ostvarivanje ciljeva emisije, najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema rješenja Komisije kojim je odobrena ta emisija.

Nadzor nad postupkom javne ponude

Član 42

Nadzor nad postupkom javne ponude vrši Komisija.

Ako Komisija, pri sprovođenju nadzora, ustanovi nepravilnosti pri sprovođenju postupka javne ponude, naložiće emitentu da ustanovljene nepravilnosti otkloni.

Emitent je dužan da otkloni ustanovljene nepravilnosti i da o tome pismeno obavijesti Komisiju. Emitent je dužan da, uz odgovor, priloži dokumenta i druge dokaze iz kojih proističe da su ustanovljene nepravilnosti otklonjene.

Obustavljanje postupka upisa i uplate

Član 43

Od prijema naloga Komisije do dana prijema obavještenja na osnovu koga Komisija utvrdi da su nepravilnosti otklonjene, emitent je dužan da obustavi postupak upisa i uplate hartija od vrijednosti. U tom periodu prestaje da teče rok za prodaju hartija od vrijednosti iz javne ponude.

Poništenje odobrenja za javnu ponudu

Član 44

Ako emitent ne postupi po nalogu Komisije za otklanjanje nepravilnosti, Komisija poništava odobrenje za javnu ponudu.

Bliže uslove i postupke nadzora javne ponude hartija od vrijednosti propisuje Komisija.

Pojam zatvorene ponude

Član 44a

Zatvorena ponuda je ponuda za kupovinu vlasničkih i dugoročnih dužničkih hartija od vrijednosti koja se ne vrši na osnovu javnog poziva za upis i uplatu tih hartija od vrijednosti.

Emisija vlasničkih i dugoročnih dužničkih hartija od vrijednosti može se vršiti putem zatvorene ponude u slučajevima kada emitent nudi hartije od vrijednosti na prodaju samo:

- 1) postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine;
- 2) osnivačima pri simultanom osnivanju akcionarskog društva;
- 3) profesionalnim investitorima kojima se, u smislu ovog zakona, smatraju: investicioni fondovi, penzioni fondovi, ovlašćeni učesnici koji obavljaju dilerske poslove, banke i društva za osiguranje;
- 4) prema najviše 30 unaprijed određenih lica koja su se obavezala da kupe cijelu emisiju koja su dobro upoznata sa investicionim rizicima i rezultatima poslovanja emitenta;
- 5) u obimu ne većem od 40.000 EUR.

Emitent koji izdaje dugoročne hartija od vrijednosti putem zatvorene ponude sačinjava skraćeni prospekt, čiju bližu sadržinu utvrđuje Komisija.

Pri emitovanju dugoročnih hartija od vrijednosti putem zatvorene ponude emitent nije dužan da objavi prospekt.

Emisije unaprijed poznatim sticaocima

Član 44b

Emitent može izdati vlasničke i dugoročne dužničke hartije od vrijednosti unaprijed poznatim sticaocima u slučajevima:

- 1) restrukturiranja akcionarskog društva;
- 2) pretvaranja dobiti u akcijski kapital;
- 3) pretvaranja rezervi u akcijski kapital;
- 4) pretvaranja duga u akcijski kapital;
- 5) nenovčanog uloga u akcionarsko društvo;
- 6) prodaje akcija u postupcima propisanim zakonom kojim se uređuje insolventnost privrednih društava;
- 7) ukрупnjavanja ili usitnjavanja vlasničkih hartija od vrijednosti;
- 8) zamjene hartija od vrijednosti;
- 9) u drugim slučajevima koje utvrdi Komisija.

Evidentiranje emisija hartija od vrijednosti

Član 44v

Emisije dugoročnih dužničkih hartija od vrijednosti kada je emitent hartija od vrijednosti Republika evidentiraju se kod Komisije.

Kod Komisije se evidentiraju i emisije hartija od vrijednosti koje se vrše u skladu sa čl. 44a i 44b ovog zakona.

Bliži način i postupak evidentiranja emisija iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Komisija."

IVa. EMISIJA KRATKOROČNIH DUŽNIČKIH HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Član 44g

Na emitovanje kratkoročnih dužničkih hartija od vrijednosti shodno se primjenjuju odredbe čl. 3, 4, 5, 24, 25 i 26 ovog zakona.

Komisija propisuje bliže uslove emitovanja, registrovanja i trgovanja kratkoročnim dužničkim hartijama od vrijednosti.

Emisije kratkoročnih dužničkih hartija od vrijednosti upisuju se u poseban registar Komisije.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, postupak emisije državnih zapisa i način prodaje državnih zapisa od strane emitenta uređuje se propisom Ministarstva finansija.

V TRŽIŠTA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Pojam tržišta hartija od vrijednosti

Član 45

Trgovanje hartijama od vrijednosti obavlja se na tržištima hartija od vrijednosti, koja se osnivaju radi stvaranja uslova za povezivanje ponude i traženje hartija od vrijednosti.

Poslove tržišta hartija od vrijednosti obavljaju berze.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, trgovanje hartijama od vrijednosti ne obavlja se na tržištima hartija od vrijednosti:

- 1) kada se hartije od vrijednosti, u skladu sa članom 44a i 44b ovog zakona, nude putem zatvorene ponude;
- 2) u postupku sprovođenja javne ponude za preuzimanje akcionarskog društva, u skladu sa posebnim propisima;
- 3) u postupku sprovođenja trgovine blokom hartija od vrijednosti, u skladu sa posebnim propisima;
- 4) kada Komisija pravilima dozvoli trgovanje kratkoročnim dužničkim hartijama od vrijednosti.

Ograničenja za osnivanje berzi

Član 46

Pravno lice se ne može osnovati ili poslovati kao berza, ukoliko za to nije dobilo dozvolu za rad od Komisije, niti u nazivu može koristiti riječi berza ili berzanski.

Berza hartija od vrijednosti

Član 47

Berza se osniva kao akcionarsko društvo u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju preduzeća i odredbama ovog zakona.

Berza mora poslovati na način koji omogućava efikasno povezivanje ponude i tražnje za hartijama od vrijednosti i javno širenje informacija o tržištu hartija od vrijednosti i na način koji sprječava stvaranje nelojalne konkurencije ili uvodi neopravdana ograničenja za ulazak na tržište.

Berza mora imati organizaciju i opremu i ispunjavati tehničke uslove koji omogućuju da svi učesnici u trgovini na berzi:

- 1) mogu istovremeno, ravnopravno i pod jednakim uslovima davati i primati ponude za kupovinu i prodaju hartija od vrijednosti;
- 2) imaju u istom trenutku jednak pristup informacijama o hartijama od vrijednosti kojima se trguje i da svi mogu prodavati, odnosno kupovati hartije od vrijednosti pod jednakim uslovima.

Specijalizovana berza

Član 48

Specijalizovana berza je berza na kojoj se trguje samo pojedinim vrstama hartija od vrijednosti. Vrsta hartija od vrijednosti za koje je berza specijalizovana navodi se u firmi berze.

Nepriistrasnost

Član 49

Berza se ne smije baviti trgovinom hartija od vrijednosti ni davati savjete o trgovini hartijama od vrijednosti i investiranju u hartije od vrijednosti, niti davati mišljenja o povoljnosti ili nepovoljnosti kupovine ili prodaje hartija od vrijednosti.

Osnivanje berze

Član 50

Berzu može osnovati najmanje osam osnivača, odnosno berza mora imati najmanje toliki broj akcionara.

Akcionari berze mogu biti članovi berze i druga lica.

Osnovni kapital berze i akcije

Član 51

Novčani dio osnovnog kapitala berze mora iznositi najmanje 100.000 EUR.

Akcije berze su redovne akcije i glase na ime.

Davanje dozvole za rad berze

Član 52

Dozvolu za rad berze izdaje Komisija, na osnovu podnijetog zahtjeva.

Zahtjev za dobijanje dozvole za rad berze podnosi se u formi i na način koji utvrdi Komisija, uz uplatu propisane naknade.

Podnosilac zahtjeva obavezan je da ispuni sljedeće uslove:

- 1) da obezbijedi propisani minimalni osnovni kapital;
- 2) da statutom, kao jedinu djelatnost, utvrdi obavljanje poslova tržišta hartija od vrijednosti;
- 3) da obezbijedi tehničko-tehnološku opremljenost za obavljanje poslova tržišta hartija od vrijednosti;
- 4) da navede najmanje tri člana koja će biti uključena u poslovanje sa hartijama od vrijednosti;
- 5) da predloži pravila i procedure koje obezbjeđuju obavljanje poslovanja na redovan način i uz neophodnu zaštitu investitora;
- 6) da predloži aktivnosti u vezi sa:
 - saldiranjem i plaćanjem u poslovanju hartijama od vrijednosti u cilju ostvarivanja transakcija na tržištu hartija od vrijednosti, njihovog registrovanja i objavljivanja;
 - istraživanjem tržišta;
 - efikasnim nadzorom i kontrolom načina sprovođenja njegovih pravila, ovog zakona i pravila donijetih na osnovu ovog zakona;
 - razmatranjem prigovora i žalbi na obavljanje transakcija bilo kog njenog člana;
- 7) da predloži pravila koja će omogućiti razrješavanje situacije u slučaju kada član berze nije u mogućnosti da izvrši svoju obavezu iz jednog ili više ugovora.

Komisija može izdati dozvolu za rad berze kad podnosilac zahtjeva ispunjava propisane uslove i ako ocijeni da je to u interesu razvoja tržišta hartija od vrijednosti.

Upis u sudski registar

Član 53

Berza stiče svojstvo pravnog lica upisom u sudski registar.

Prijava za upis u sudski registar podnosi se najkasnije 30 dana od dana dobijanja dozvole za rad.

Berza je dužna da otpočne obavljanje djelatnosti u roku od 30 dana od dana upisa u sudski registar.

Statut i upravljanje berzom

Član 54

Berza ima statut kojim se uređuje organizacija i upravljanje berzom.

Berzom upravlja odbor direktora čiji se članovi biraju u skladu sa njenim statutom.

Komisija daje saglasnost na ugovor o osnivanju, statut i odluku o imenovanju izvršnog direktora berze.

Obaveze berze

Član 55

Berza obezbjeđuje pravilno i pošteno trgovanje hartijama od vrijednosti.

U cilju izvršavanja obaveza iz stava 1 ovog člana berza:

- 1) djeluje u cilju zaštite investitora u hartije od vrijednosti;
- 2) obezbjeđuje prevagu interesa zaštite investitora u odnosu na bilo koji drugi interes koji emitent ostvaruje u skladu sa nekim drugim zakonom.

Berza je dužna da primi u članstvo svakog ovlašćenog učesnika na tržištu hartija od vrijednosti koji ispunjava uslove za članstvo i to u roku od dva mjeseca od dana kada je to lice podnijelo molbu za članstvo.

Berza, odmah po saznanju, obavještava Komisiju:

- 1) da član berze nije u mogućnosti da izvršava određene finansijske obaveze; ili
- 2) da član berze ima određene finansijske teškoće koje, po mišljenju berze, mogu dovesti u pitanje finansijsko stanje i integritet tog člana ili da član neće biti u mogućnosti da izvršava svoje zakonske obaveze.

Obavještavanje Komisije

Član 56

Berza je dužna da obavještava Komisiju o:

- 1) ostvarenoj trgovini hartija od vrijednosti;
- 2) podnijetim zahtjevima za prijem i prestanak članstva na berzi;
- 3) podnijetim zahtjevima za prijem na listing berze, o prijemu hartija od vrijednosti na listing berze i skidanju hartije od vrijednosti sa listinga berze.

Komisija može utvrditi i druge činjenice od značaja za funkcionisanje tržišta hartija od vrijednosti o kojima je berza dužna da je obavještava.

Akti berze

Član 57

Način trgovine hartijama od vrijednosti i poslovanje berze uređuje se pravilima i drugim aktima koje donosi berza.

Pravila berze treba da omoguće pravilno i efikasno regulisanje i kontrolu tržišta hartija od vrijednosti.

Pravilima berze uređuju se naročito: članstvo, listing, obim promjene cijena, adekvatnost kapitala, podaci i periodični izvještaji, informisanje o transakcijama.

Pravilima berze utvrđuje se i način formiranja različitih lista za trgovanje hartijama od vrijednosti.

Uslovi za kotaciju na listama berze uređuju se posebnim pravilnikom o kotaciji.

Komisija daje saglasnost na pravila berze i pravilnik o kotaciji berze i na izmjene i dopune tih akata.

Ovlašćenja Komisije za izdavanje uputstava berzi

Član 58

U cilju zaštite investitora i pravilnog regulisanja tržišta hartija od vrijednosti, Komisija može berzi izdavati uputstva:

- 1) u vezi sa trgovanjem hartijama od vrijednosti na berzi uopšte ili u vezi sa trgovanjem pojedinim hartijama od vrijednosti na berzi;
- 2) u vezi sa načinom sprovođenja bilo koje aktivnosti berzanskog poslovanja, uključujući i način obavještavanja o transakcijama sa hartijama od vrijednosti izvršenim od strane njenih članova;
- 3) u vezi sa drugim pitanjima koje Komisija smatra neophodnim.

Ovlašćenja Komisije da zahtijeva izmjene i dopune pravila

Član 59

U cilju zaštite investitora, Komisija može naložiti berzi da izvrši izmjenu pravila berze uz utvrđivanje potrebnih izmjena i datuma njihovog stupanja na snagu.

Zabrana rada berze u slučaju hitnosti

Član 60

Komisija može zabraniti rad berzi za period do pet radnih dana, kada ocijeni da je redovno funkcionisanje berze neophodno zaustaviti usljed:

- 1) prijetnje ili nastanka prirodne katastrofe;
- 2) nastanka ekonomske ili finansijske krize u Republici ili van nje;
- 3) druge okolnosti koja zahtijeva zaustavljanje redovnog trgovanja na berzi.

Izuzetno, Komisija može produžiti trajanje zabrane rada berze, ukoliko to ocijeni neophodnim.

Suspenzija i oduzimanje dozvole za rad berzi

Član 61

Komisija može suspendovati dozvolu za rad berzi kada berza:

- 1) privremeno prestane da obavlja poslove tržišta hartija od vrijednosti;
- 2) postupa suprotno odredbama akata berze;
- 3) propusti da Komisiji dostavi propisane informacije;
- 4) ne postupi po uputstvima i nalogima Komisije.

Komisija može oduzeti dozvolu za rad berzi kada berza:

- 1) trajno prestane da obavlja poslove tržišta hartija od vrijednosti;
- 2) donese odluku o likvidaciji;
- 3) postupa suprotno odredbama ovog zakona;

4) ne obezbjeđuje ispunjavanje uslova propisanih za davanje dozvole za rad.
Komisija može, prije suspendovanja ili oduzimanja dozvole za rad berzi, sa berzom sprovesti postupak utvrđivanja činjenica.

Rješenjem o oduzimanju dozvole za rad, Komisija utvrđuje dan na koji će berza prestati sa radom.

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad Komisija dostavlja nadležnom sudu.

VI OVLAŠĆENI UČESNICI NA TRŽIŠTU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Poslovi sa hartijama od vrijednosti koje obavljaju ovlašćeni učesnici

Član 62

Poslovi sa hartijama od vrijednosti koje obavljaju ovlašćeni učesnici, u smislu ovog zakona, su:

- 1) posredovanje u kupovini i prodaji hartija od vrijednosti po nalogu klijenta (u svoje ime, a za tuđ račun), uz naplatu provizije (brokerski poslovi);
- 2) trgovina hartijama od vrijednosti u svoje ime i za svoj račun radi ostvarivanja razlike u cijeni (dilerski poslovi);
- 3) upravljanje portfeljom hartija od vrijednosti koje pripadaju drugom licu (poslovi investicionog menadžera);
- 4) preuzimanje cijele nove emisije hartija od vrijednosti u cilju dalje prodaje u korist emitenta ili garantovanje emitentu da će neprodati dio preuzete emisije biti kupljen od strane preuzimaoca (poslovi preuzimanja emisije -underrighting-a);
- 5) davanje investitoru ili potencijalnom investitoru savjeta o prednostima kupovine, prodaje, upisa ili preuzimanja hartija od vrijednosti (poslovi investicionog savjetnika);
- 6) drugi poslovi za koje Komisija odredi da predstavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti.

Ovlašćeni učesnici

Član 63

Poslove sa hartijama od vrijednosti obavljaju ovlašćeni učesnici na tržištu hartija od vrijednosti (u daljem tekstu: ovlašćeni učesnici) kojima je jedina djelatnost obavljanje tih poslova u skladu sa dozvolom za rad.

Ovlašćeni učesnici osnivaju se kao akcionarska društva u skladu sa odredbama zakona kojima se uređuju privredna društva i odredbama ovog zakona.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, poslove investicionog savjetnika može obavljati pravno lice osnovano i kao društvo sa ograničenom odgovornošću ili fizičko lice ako ispune bliže uslove koje utvrdi Komisija.

Vlasništvo

Član 64

Isto lice ne može, ni posredno ni neposredno, imati Akcije u više ovlašćenih učesnika.

Ovlašćeni učesnici ne mogu, ni posredno ni neposredno, imati Akcije u drugim ovlašćenim učesnicima.

Fizička lica ne mogu biti istovremeno zaposlena u više ovlašćenih učesnika ili biti članovi organa upravljanja i rukovođenja u više ovlašćenih učesnika.

Uslovi za dobijanje dozvole za rad

Član 65

Poslove sa hartijama od vrijednosti ne može obavljati nijedno lice koje nije od Komisije dobilo dozvolu za rad u skladu sa ovim zakonom.

Dozvolom za rad utvrđuju se poslovi sa hartijama od vrijednosti kojima se ovlašćeni učesnik može baviti.

Podobnost za dobijanje dozvole za rad

Član 66

Dozvolu za rad brokera može dobiti pravno lice koje ima najmanje dva stalno zaposlena lica koja su osposobljena za obavljanje poslova brokera, u skladu sa pravilima Komisije.

Dozvolu za rad dilera može dobiti pravno lice koje ima najmanje dva stalno zaposlena lica koja su osposobljena za obavljanje poslova dilera, u skladu sa pravilima Komisije.

Dozvolu za rad investicionog menadžera može dobiti pravno lice koje ima najmanje dva stalno zaposlena lica koja su osposobljena za obavljanje poslova investicionog menadžera, u skladu sa pravilima Komisije.

Poslove brokera, dilera i investicionog menadžera mogu obavljati samo lica koja za obavljanje tih poslova imaju stečeno odgovarajuće zvanje, u skladu sa bližim uslovima koje utvrdi Komisija.

Izuzetno od člana 63 stav 1 ovog zakona, Komisija može izdati dozvolu za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti banci koja ima odobrenje Centralne banke Crne Gore i ukoliko ima poseban organizacioni dio koji se bavi isključivo poslovima sa hartijama od vrijednosti.

Osnovni kapital

Član 67

Minimalan iznos novčanog dijela osnovnog kapitala iznosi:

- 1) za investicionog savjetnika 10.000 EUR;
- 2) za brokera 25.000 EUR;
- 3) za dilera i investicionog menadžera 125.000 EUR;
- 4) za obavljanje poslova preuzimanja emisije 250.000 EUR.

Za obavljanje drugih poslova sa hartijama od vrijednosti Komisija utvrđuje minimalan iznos novčanog dijela osnovnog kapitala.

Podnošenje zahtjeva za dobijanje dozvole za rad

Član 68

Zahtjev za dobijanje dozvole za rad ovlašćenog učesnika podnosi se u formi i na način koji utvrdi Komisija, uz uplatu propisane naknade.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

- 1) informacije o uslugama koje ponosilac zahtjeva namjerava da pruža;
- 2) informacije o poslovima koje podnosilac zahtjeva namjerava da obavlja, o licima koja podnosilac zahtjeva namjerava da zaposli i o licima sa kojima namjerava da uspostavi poslovnu saradnju;
- 3) određenje mjesta na kojima je moguće ostvariti uvid u tehničko-tehnološku opremljenost za obavljanje poslova za koje se traži dozvola.

Uz zahtjev za dobijanje dozvole za rad, ovlašćeni učesnici - pravna lica Komisiji dostavljaju:

- 1) ugovor o osnivanju;
- 2) statut;
- 3) opis poslova i plan rada za naredne dvije godine;
- 4) podatke o licima s posebnim ovlašćenjima i odgovornostima;

- 5) podatke i dokaze u vezi osnivačkog uloga i ispunjavanja drugih uslova u zavisnosti od vrste poslova, kadrovske, tehničke, finansijske i organizacione sposobnosti za obavljanje poslova za koje se traži dozvola za rad.

Davanje dozvole za rad

Član 69

Komisija izdaje dozvolu za rad ovlaštenom učesniku kada ocijeni da ispunjava propisane uslove.

Kada je podnosilac zahtjeva pravno lice, Komisija cijeni i okolnosti koje se odnose na njegovog većinskog akcionara.

Većinskim akcionarom smatra se lice koje ima akcije u pravnom licu čiji je broj jednak ili veći od 25% ukupnog broja akcija sa pravom glasa.

Upis u sudski registar

Član 70

Ovlašćeni učesnik stiče svojstvo pravnog lica upisom u sudski registar.

Prijava za upis u sudski registar podnosi se najkasnije 30 dana od dana dobijanja dozvole za rad.

Ovlašćeni učesnik je dužan da otpočne obavljanje djelatnosti u roku od 30 dana od dana upisa u sudski registar.

Ovlašćenja Komisije

Član 71

Komisija daje saglasnost na ugovor o osnivanju, statut i pravila ovlašćenih učesnika i na odluku o imenovanju izvršnog direktora ovlašćenih učesnika.

Komisija može licu kome je dala dozvolu izmijeniti ili oduzeti ovlašćenja data dozvolom za rad ili propisati dodatne uslove.

Dostava podataka

Član 72

Ovlašćeni učesnici obavezni su da dostave Komisiji:

- 1) periodične izvještaje o poslovanju u skladu sa pravilima Komisije;
- 2) godišnje izvještaje o poslovanju, finansijske izvještaje sačinjene u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo i revizija i izvještaj nezavisnog revizora, u roku od četiri mjeseca od isteka finansijske godine;
- 3) druge podatke, informacije i izvještaje koje utvrdi Komisija.

Etički kodeks

Član 73

Ovlašćeni učesnici ne smiju obavljati poslove sa hartijama od vrijednosti koji bi ugrozili stabilnost tržišta, a naročito:

- 1) davati pogrešne informacije investitorima o cijeni hartija od vrijednosti;
- 2) širiti lažne informacije u cilju promjene cijena hartija od vrijednosti;
- 3) raspolagati hartijama od vrijednosti koje su u vlasništvu klijenta bez pismenog naloga klijenta.

Oduzimanje i suspenzija dozvole za rad

Član 74

Komisija može oduzeti dozvolu za rad datu ovlaštenom učesniku - pravnom licu kada:

- 1) trajno prestane da obavlja poslove za koje je dobilo dozvolu za rad;
- 2) se donese odluka o stečaju ili likvidaciji;
- 3) ne obezbeđuje ispunjavanje uslova propisanih za davanje dozvole za rad;
- 4) postupa suprotno odredbama ovog zakona.

Komisija može oduzeti dozvolu za rad datu ovlaštenom učesniku - fizičkom licu kada to lice:

- 1) izgubi sposobnost za obavljanje poslova na koje se dozvola odnosi;
- 2) trajno prestane da obavlja poslove za koje je dobilo dozvolu za rad;
- 3) ne obezbeđuje ispunjavanje uslova propisanih za davanje dozvole za rad;
- 4) postupa suprotno odredbama ovog zakona;
- 5) bude osuđeno na bezuslovnu kaznu zatvora ili za djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje poslova za koje posjeduje dozvolu za rad.

Komisija može ovlaštenom učesniku suspendovati dozvolu za rad za određeni period, radi utvrđivanja činjenica i donošenja konačne odluke.

Rješenjem o oduzimanju dozvole za rad Komisija utvrđuje dan na koji će ovlašćeni učesnik prestati sa radom.

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad Komisija dostavlja nadležnom sudu.

Suspenzija ili oduzimanje dozvole za rad ne utiče na:

- 1) realizaciju transakcija sa hartijama od vrijednosti zaključenih prije suspenzije ili oduzimanja dozvole za rad, a u kojima je jedna strana lice kome je suspendovana ili oduzeta dozvola za rad,
- 2) pravo, obavezu ili odgovornost nastalu iz takvih transakcija.

Registar dozvola za rad

Član 75

Registar izdatih dozvola za rad sadrži naročito:

- 1) firmu, ime i adresu ovlaštenog učesnika;
- 2) datum izdavanja dozvole za rad;
- 3) vrstu poslova sa hartijama od vrijednosti na koje se dozvola odnosi;
- 4) druge podatke koji su u vezi sa dozvolom za rad;
- 5) ime i adresu izvršnog direktora i ovlašćenih radnika;
- 6) mjesto u kojem se čuvaju registri i druge evidencije u vezi sa poslovima za koje je izdata dozvola za rad;
- 7) podatke o suspenziji ili oduzimanju dozvole za rad;
- 8) imena većinskih akcionara;
- 9) druge podatke koje propiše Komisija.

Podaci iz registra ovlašćenih učesnika su javni, osim onih koji su u zahtjevu za izdavanje dozvole za rad naznačeni kao tajna.

Obavještavanje o promjeni podataka

Član 76

Kada ovlašćeni učesnik prestane da obavlja poslove na koje se dozvola odnosi ili nastane bilo koja promjena podataka koji se unose u registar dužan je da, najkasnije u roku od sedam dana, dostavi Komisiji pismeno obavještenje o nastaloj promjeni.

Samoregulatorne organizacije

Član 77

Ovlašćeni učesnici mogu, radi ujednačavanja poslovanja i primjene međunarodnih standarda pri obavljanju poslova u trgovini hartijama od vrijednosti, zaštite investitora u hartije od vrijednosti i drugih korisnika njihovih usluga i efikasnog prometa hartija od vrijednosti, osnivati svoje organizacije (u daljem tekstu: samoregulatorne organizacije).

Samoregulatorne organizacije mogu za svoje članove:

- 1) utvrđivati pravila obavljanja poslova ovlaštenih učesnika;
- 2) utvrđivati standarde obavljanja trgovine hartijama od vrijednosti;
- 3) prikupljati i objavljevati informacije i rezultate istraživanja;
- 4) utvrđivati vrstu i stepen kvalifikacija za lica zaposlena kod ovlaštenih učesnika i organizovati obuku.

Samoregulatorne organizacije mogu donositi pravila i standarde za poslovanje svojih članova, koja se odnose na:

- 1) kvalifikacije zaposlenih lica;
- 2) sprečavanje manipulisanja cijenama hartija od vrijednosti;
- 3) sadržaj i oblik dokumentacije i izvještaja;
- 4) minimalni kapital i tehničke uslove potrebne za obavljanje djelatnosti;
- 5) prijem, istupanje i isključivanje iz samoregulatorne organizacije;
- 6) podjelu i način međusobnog plaćanja troškova i provizija;
- 7) zaštitu interesa korisnika usluga, uključujući i procedure podnošenja žalbi ili zahtjeva za obeštećenje protiv članova samoregulatorne organizacije;
- 8) obaveze prema korisnicima usluga i drugim licima po osnovu gubitaka uzrokovanih greškama, propustima i nezakonitim radnjama članova samoregulatornih organizacija, njihove uprave ili zaposlenih;
- 9) nadzor primjene pravila i standarda, uspostavljanje organa nadzora i proceduru izvještavanja o nalazima;
- 10) izricanje i primjenu mjera za narušavanje pravila i standarda.

Samoregulatorne organizacije su pravna lica.

Komisija daje saglasnost na ugovor o osnivanju, statut i pravila samoregulatornih organizacija.

Filijale ovlaštenih učesnika u inostranstvu

Član 77a

Ovlašćeni učesnik može osnovati filijalu u inostranstvu radi obavljanja poslova sa hartijama od vrijednosti za koje je dobio dozvolu od Komisije, saglasno propisima zemlje u kojoj namjerava obavljati tu djelatnost.

Ovlašćeni učesnik je dužan, prije osnivanja filijale u inostranstvu, o namjeri osnivanja obavijestiti Komisiju.

Ovlašćeni učesnik je dužan, najkasnije u roku od osam dana od dana osnivanja filijale u inostranstvu, Komisiji dostaviti ovjerenu kopiju dozvole za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti i izvoda iz registra u koji je filijala upisana, izdatih od nadležnog organa države u kojoj je osnovana filijala, kao i spisak lica koja su ovlašćena da u poslovanju filijale zastupaju ovlašćenog učesnika i lica koja u filijali obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti.

Filijale stranih pravnih lica koje obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti u Republici

Član 77b

Strana pravna lica, koja su od nadležnih stranih organa ovlašćena za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti, mogu u Republici, u skladu sa propisima, osnovati filijalu za obavljanje poslova iz člana 62 ovog zakona i kasti poslova, na osnovu dozvole koju izdaje Komisija.

Na filijale iz stava 1 ovog člana primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na ovlašćene učesnike i odredbe zakona kojim se uređuju privredna društva koje se odnose na djelove stranih društava.

Komisija utvrđuje bliže uslove za dobijanje dozvola za rad filijala stranih pravnih lica koje obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti u Republici.

VII POSLOVANJE SA HARTIJAMA OD VRIJEDNOSTI

Standardi poslovanja

Član 78

U poslovanju sa hartijama od vrijednosti ovlašćeni učesnik mora poslovati na najbolji mogući način, a posebno:

- 1) uz primjenu visokih standarda integriteta i poštenog poslovanja;
- 2) djelujući stručno, pažljivo i marljivo;
- 3) uz primjenu visokih standarda tržišnog ponašanja;
- 4) tražiti od klijenata informacije o njihovim investicionim uslovima i ciljevima za koje se opravdano očekuje da su važni i omogućavaju ovlašćenom učesniku da ispuni odgovornost prema klijentu;
- 5) dati informaciju klijentu kojeg savjetuje na sveobuhvatan način, koja omogućava klijentu donošenje investicione odluke;
- 6) izbjegavati konflikt interesa sa klijentom i, ukoliko takav konflikt nastane, obezbijediti pošten tretman klijenta na način iznošenja svih činjenica ili odustajanjem od aktivnosti;
- 7) obezbijediti da njegovi interesi ne budu ispred interesa klijenta;
- 8) obezbijediti razdvajanje i identifikaciju klijentove imovine za koju je odgovorno;
- 9) održavati odgovarajuća finansijska sredstva radi redovnog poslovanja i uzdržavati se od nepotrebnih rizika;
- 10) organizovati i kontrolisati unutrašnje poslovanje na odgovarajući način;
- 11) voditi propisane registre;
- 12) obezbjeđivati da svi zaposleni budu sposobni, adekvatno obučeni i valjano kontrolisani, zajedno sa potpuno definisanim načinom izvršavanja njihovih obaveza;
- 13) saradivati sa Komisijom na otvoren i kooperativan način i informisati Komisiju o svim propisanim i traženim pitanjima.

Pravila o visini finansijskih sredstava

Član 79

Komisija može, u cilju zaštite investitora, propisati iznos finansijskih sredstava koje ovlašćeni učesnici moraju obezbijediti tokom poslovanja, radi obavljanja poslova sa hartijama od vrijednosti za koje su dobili dozvolu za rad.

Knjige naloga

Član 80

Ovlašćeni učesnici vode knjige naloga i druge evidencije o izvršenim transakcijama i finansijskom stanju koje propiše Komisija.

Obaveza izvještavanja klijenta

Član 81

Ovlašćeni učesnik obavezan je da o svakom poslu koji je sklopljen po nalogu klijenta obavijesti klijenta bez odlaganja.

Klijent se ne može odreći prava na izvještavanje.

Sredstva klijenta

Član 82

Ovlašćeni učesnik obavezan je da novčana sredstva koja mu doznači klijent radi plaćanja hartija od vrijednosti drži na odvojenom računu ili odvojenim računima (račun klijenta), koji su posebno u tu svrhu otvoreni kod ovlašćenih institucija.

Sredstva sa računa klijenta mogu se koristiti samo za plaćanja prema njegovim nalogima.

Sredstva na računima klijenta vlasništvo su klijenta, a ne ovlašćenog učesnika, ne ulaze u imovinu ovlašćenog učesnika, ni u likvidacionu ili stečajnu masu, niti se mogu upotrijebiti za naplatu potraživanja prema klijentu.

Ovlašćeni učesnik koji, u ime i za račun klijenta, drži ili kontroliše hartije od vrijednosti ne može ih prenijeti, založiti, pozajmiti ili deponovati kao ulog za dobijanje kredita ili avansa, osim na osnovu pismenog odobrenja klijenta.

Ovlašćeni učesnik obavezan je kod Centralne Depozitarne Agencije otvoriti poseban račun hartija od vrijednosti klijenta na kojem drži njegove hartije od vrijednosti u svrhu obavljanja transakcija.

Imenovanje revizora

Član 83

Ovlašćeni učesnik je dužan da, najkasnije u roku od mjesec dana od dana dobijanja dozvole za rad, imenuje ovlašćenog revizora.

Ovlašćeni učesnik je dužan da, u roku od sedam dana od dana imenovanja ili promjene ovlašćenog revizora, pismeno obavijesti Komisiju o njegovoj firmi i adresi.

Podnošenje Komisiji izvještaja o reviziji

Član 84

Ovlašćeni učesnik za svaku finansijsku godinu priprema bilans uspjeha, bilans stanja i druge finansijske izvještaje koji sadrže podatke koje propiše Komisija.

Ovlašćeni učesnik je dužan da, najkasnije u roku od četiri mjeseca od završetka finansijske godine, Komisiji dostavi godišnji račun sa izvještajem ovlašćenog revizora sa mišljenjem.

Obaveza revizora da obavijesti Komisiju u određenim slučajevima

Član 85

Ukoliko ovlašćeni revizor uoči činjenicu koja po njegovom mišljenju u značajnijem obimu negativno utiče na finansijsko stanje ovlašćenog učesnika ili utvrdi postupanje suprotno odredbama čl. 79, 80 i 82 ovog zakona, dužan je da o tome u roku od sedam dana pismeno obavijesti Komisiju i ovlašćenog učesnika.

Ovlašćenje Komisije da imenuje revizora

Član 86

Komisija može imenovati ovlaštenog revizora kada:

- 1) ovlašćeni učesnik ne imenuje ovlaštenog revizora;
- 2) ovlašćeni revizor ne sačini odgovarajući izvještaj o reviziji;
- 3) ovlašćeni učesnik ne dostavi Komisiji izvještaj ovlaštenog revizora;
- 4) utvrdi postupanje suprotno odredbama čl. 79, 80 i 82 ovog zakona.

Komisija može imenovati revizora da izvrši reviziju i podnese izvještaj za sve ili pojedine podatke iz knjiga, računa ili registara ovlašćenog učesnika.

Troškove revizije snosi ovlašćeni učesnik.

VIII KLIRING, SALDIRANJE I REGISTRACIJA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti

Član 87

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti postoje u obliku elektronskog zapisa u kompjuterskom sistemu Centralne Depozitarne Agencije.

Račun hartija od vrijednosti

Član 88

Vlasnik hartija od vrijednosti dužan je da otvori račun hartija od vrijednosti kod Centralne Depozitarne Agencije.

Vlasnik računa hartija od vrijednosti ima pravo uvida u svoj račun.

Centralna Depozitarna Agencija je obavezna da podatke o stanju pojedinog računa čuva kao poslovnu tajnu.

Centralna Depozitarna Agencija

Član 89

Centralna Depozitarna Agencija obavlja poslove registrovanja dematerijalizovanih hartija od vrijednosti, poslove kliringa i saldiranja sklopljenih transakcija s tim hartijama i druge poslove u vezi sa dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti.

Centralna Depozitarna Agencija je akcionarsko društvo koje osniva, odnosno čiji akcionari mogu biti Republika, ovlašćeni učesnici, berze, banke i druga pravna lica.

Pojedini akcionar Centralne Depozitarne Agencije može imati Akcija sa pravom glasa koje predstavlja najviše 35% od ukupnog broja glasova akcionara.

Dozvola za rad

Član 90

Komisija izdaje dozvolu za rad Centralnoj Depozitarnoj Agenciji na osnovu podnijetog zahtjeva, kada ocijeni da podnosilac zahtjeva ispunjava sljedeće uslove:

- 1) da mu je jedina djelatnost registrovanje dematerijalizovanih hartija od vrijednosti, obavljanje poslova kliringa i saldiranje sklopljenih transakcija s tim hartijama i drugih poslova u vezi sa tim;
- 2) da ima minimalni iznos novčanog dijela osnovnog kapitala 250.000 EUR;
- 3) da ima adekvatna sredstva za efikasnu kontrolu i sprovođenje svojih pravila;
- 4) da obezbijedi tehničko-tehnološku opremljenost za obavljanje poslova kliringa, saldiranja i registrovanja dematerijalizovanih hartija od vrijednosti.

Ovlašćenje Komisije za davanje uputstava

Član 91

Komisija može, u cilju zaštite investitora, izdavati uputstva u vezi sa načinom poslovanja Centralne Depozitarne Agencije.

Akti Centralne Depozitarne Agencije

Član 92

Centralna Depozitarna Agencija ima statut kojim se uređuje organizacija i upravljanje tom agencijom.

Način obavljanja poslova i prava i obaveze članova Centralne Depozitarne Agencije utvrđuju se pravilima te agencije.

Centralna Depozitarna Agencija donosi posebna pravila o rješavanju spornih transakcija koje nastaju kada lice koje koristi njene usluge nije u mogućnosti da izvrši obavezu iz jednog ili više ugovora o kliringu i saldiranju transakcija hartija od vrijednosti.

Komisija daje saglasnost na ugovor o osnivanju, statut i pravila Centralne Depozitarne Agencije i na odluku o imenovanju izvršnog direktora te agencije.

Imovina članova Centralne Depozitarne Agencije

Član 93

Hartije od vrijednosti i novčana sredstva članova Centralne Depozitarne Agencije ne ulaze u njenu imovinu, niti u stečajnu ili likvidacionu masu i ne mogu biti predmet sudskog izvršenja protiv te agencije.

Upravljanje Centralnom Depozitarnom Agencijom

Član 94

Centralna Depozitarna Agencija ima odbor direktora koji se sastoji od najmanje pet članova.

Za člana odbora direktora Centralne depozitarne agencije može biti imenovano lice koje ima visoku školsku spremu, najmanje tri godine radnog iskustva i koje nije osuđivano za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije člana odbora direktora Agencije.

Finansiranje

Član 95

Za obavljanje poslova Centralne Depozitarne Agencije plaća se provizija i druge naknade, koje utvrđuje ta Agencija, uz prethodno odobrenje Komisije.

Godišnji izvještaj o poslovanju Centralne Depozitarne Agencije dostavlja se Komisiji i svim akcionarima te agencije.

Obaveza obavještavanja o promjeni vlasnika hartija od vrijednosti

Član 96

Centralna Depozitarna Agencija obavezna je emitentu dematerijalizovanih hartija od vrijednosti, na njegov zahtjev, dostavljati podatke o vlasnicima dematerijalizovanih hartija od vrijednosti nakon utvrđene promjene stanja, a u skladu s pravilima te agencije.

Zabranjeni poslovi

Član 97

Centralna Depozitarna Agencija se ne smije baviti trgovinom hartija od vrijednosti, ne smije davati savjete o trgovini hartijama od vrijednosti i investiranju u te hartije, ni mišljenja o povoljnosti ili nepovoljnosti pribavljanja ili prodaje hartija od vrijednosti.

Garantni fond

Član 98

Centralna Depozitarna Agencija osniva garantni fond.

Sredstva garantnog fonda čine sredstva obaveznih uplata članova Centralne Depozitarne Agencije.

Pravila o utvrđivanju obaveznih uplata i njihovoj visini donosi Centralna Depozitarna Agencija, na osnovu prethodno pribavljene saglasnosti Komisije.

Oduzimanje i suspenzija dozvole za rad

Član 99

Komisija može oduzeti ili suspendovati dozvolu za rad Centralnoj Depozitarnoj Agenciji kada:

- 1) prestane da obavlja poslove za koje je dobila dozvolu za rad;
- 2) ne obezbjeđuje ispunjavanje uslova propisanih za davanje dozvole za rad;
- 3) posluje suprotno odredbama ovog zakona.

Komisija može suspendovati dozvolu za rad za određeni period ili do promjene okolnosti koje su dovele do suspenzije.

Rješenjem o oduzimanju dozvole za rad Komisija utvrđuje dan na koji će Centralna Depozitarna Agencija prestati sa radom.

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad Komisija dostavlja nadležnom sudu.

Vlasništvo nad dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti

Član 100

Vlasnikom dematerijalizovane hartije od vrijednosti smatra se vlasnik računa kod Centralne Depozitarne Agencije na kojem se vodi hartija od vrijednosti, koji to svojstvo stiče registracijom hartija od vrijednosti.

Izvod iz registra Centralne Depozitarne Agencije je jedini i isključivi dokaz o vlasništvu nad hartijama od vrijednosti.

Kada lica koja obavljaju kastodi poslove dematerijalizovane hartije od vrijednosti drže za treće lica, vlasnik tih hartija od vrijednosti je lice za koje ih drže.

Lica koja obavljaju kastodi poslove dužna su dematerijalizovane hartije od vrijednosti koje drže za treća lica voditi na posebnom računu i navesti da ih drže za treća lica, saglasno pravilima Centralne Depozitarne Agencije.

Prenos vlasništva

Član 101

Prenos vlasništva nad dematerijalizovanom hartijom od vrijednosti vrši se prenosom sa računa na račun u Centralnoj Depozitarnoj Agenciji.

IX ZLOUPOTREBE NA TRŽIŠTU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Povlašćene informacije

Član 102

Nijedno lice, bilo da posluje sa hartijama od vrijednosti ili savjetuje drugo lice, ne može u poslovanju hartijama od vrijednosti koristiti saznanja o:

- 1) neobjavljenim informacijama koje mogu dati prednost u odnosu na druge učesnike u trgovini hartijama od vrijednosti;
- 2) informacijama koje mogu, ukoliko se objave, značajno uticati na cijenu hartija od vrijednosti (povlašćena informacija).

Zabrana korišćenja povlašćenih informacija odnosi se na:

- 1) direktora, ovlašćenog radnika ili zaposlenog emitenta čijim se hartijama od vrijednosti trguje;
- 2) lica koja su u profesionalnoj vezi sa tim emitentom;
- 3) lica koja pribave takvu informaciju od lica iz tač. 1 i 2 ovog stava.

Posao sa hartijama od vrijednosti sklopljen korišćenjem povlašćenih informacija ne smatra se nevažećim.

Manipulacije na tržištu

Član 103

Zabranjeno je izazivati ili uticati da se izazove ili učiniti bilo koju radnju u cilju izazivanja netačne predstave ili sticanja pogrešnog zaključka o:

- 1) obimu trgovanja određenim hartijama od vrijednosti na određenom tržištu;
- 2) postojanju tržišta, odnosno o cijeni takvih hartija od vrijednosti.

Lažiranje cijene

Član 104

Zabranjeno je zadržati, povećati, smanjiti ili izazvati promjene u tržišnoj cijeni hartije od vrijednosti putem kupovine ili prodaje te hartije kojom se ne izvrši promjena vlasništva nad tom hartijom ili fiktivnom transakcijom.

Korišćenje netačnih i obmanjujućih informacija

Član 105

Zabranjeno je podsticati drugo lice da investira u hartije od vrijednosti:

- 1) sačinjavanjem ili objavljivanjem neke informacije, obećanjem ili predviđanjem koje je netačno ili obmanjujuće;
- 2) iznošenjem lažnih materijalnih činjenica.

Netačne ili obmanjujuće izjave koje utiču na transakcije sa hartijama od vrijednosti

Član 106

Nijedno lice ne može, direktno ili indirektno, u cilju izazivanja prodaje ili kupovine hartija od vrijednosti bilo kog emitenta, u vezi sa tim hartijama ili u vezi sa poslovanjem ili prethodnim ili budućim rezultatima poslovanja emitenta, dati:

- 1) izjavu koja je, u vrijeme i u uslovima kada je data, netačna ili obmanjujuća u odnosu na bilo koju materijalnu činjenicu i za koju je to lice znalo ili trebalo da zna da je netačna ili obmanjujuća;

- 2) izjavu koja se, zbog neiznošenja materijalne činjenice, smatra netačnom ili obmanjujućom i za koju je to lice znalo ili trebalo da zna da je iz razloga neiznošenja te činjenice ta izjava netačna ili obmanjujuća.

Obaveza plaćanja štete

Član 107

Lice koje izvrši radnje iz čl. 102 do 106 ovog zakona odgovorno je za štetu svakom licu koje pretrpi štetu kao rezultat prodaje ili kupovine hartija od vrijednosti po cijeni koja je ostvarena pod vršenjem zabranjenih radnji.

X INFORMISANJE, KONTROLA I ISTRAŽIVANJE

Ovlašćenja Komisije da traži informacije

Član 108

Komisija je ovlašćena da traži pismenim putem od lica kojima je dala dozvolu za rad da dostavljaju informacije koje se odnose na njihovo poslovanje u skladu sa ovim zakonom, u vrijeme i na način koji odredi.

Informacije u vezi sa transakcijama

Član 109

Komisija može zahtijevati dostavljanje informacija o pribavljanju, otuđenju ili držanju hartija od vrijednosti od:

- 1) lica registrovanog kao vlasnika hartije od vrijednosti;
- 2) lica za koje opravdano smatra da je vlasnik hartije od vrijednosti;
- 3) lica za koje opravdano smatra da ima prava iz hartija od vrijednosti;
- 4) lica za koje opravdano smatra da je pribavilo ili otuđilo hartiju od vrijednosti, ili
- 5) lica kome je izdala dozvolu za rad.

Informacija o pribavljanju, otuđenju ili držanju hartija od vrijednosti sadrži:

- 1) firmu ili ime, adresu, broj telefona i zanimanje lica ili druge podatke koji omogućavaju identifikaciju tog lica koje je, od koga je, preko koga je i za čiji račun je izvršeno pribavljanje, otuđenje ili držanje hartija od vrijednosti;
- 2) broj hartija od vrijednosti koje su pribavljene, otuđene i držane;
- 3) naloge date od ili licu iz tačke 1 ovog stava u vezi sa tim hartijama od vrijednosti.

Ako Komisija zatraži informaciju o pribavljanju, otuđenju ili držanju hartija od vrijednosti, lice ne smije:

- 1) bez opravdanog razloga propustiti da dostavi Komisiji traženu informaciju koju posjeduje;
- 2) dostavi Komisiji traženu informaciju za koju zna da sadrži netačne ili obmanjujuće podatke.

Ovlašćenja Komisije da vrši kontrolu

Član 110

Komisija može nenajavljeno izvršiti kontrolu poslovanja lica koje ima ili je imalo dozvolu za rad, koje posluje ili je poslovalo u skladu sa odredbama ovog zakona, pravilima donijetih na osnovu ovog zakona ili uslovima iz dozvole.

Komisija može imenovati lice (u daljem tekstu: ovlašteno lice) da za Komisiju obavlja poslove kontrole, u skladu sa pravilima Komisije.

Lice čije poslovanje podliježe kontroli dužno je da ovlaštenom licu omogući uvid u registre i druge evidencije potrebne za ostvarivanje kontrole i obezbijedi da njegovi zaposleni pruže neophodne informacije.

Ovlaštenje Komisije da vrši istraživanje

Član 111

Komisija može imenovati lice - istražitelja kada ocijeni da je:

- 1) izvršena povreda odredaba ovog zakona i pravila donijetih na osnovu ovog zakona;
- 2) lice izvršilo pronevjeru, prevaru ili obmanu:
 - u poslovima sa hartijama od vrijednosti;
 - u upravljanju investicijama u hartije od vrijednosti;
 - davanjem savjeta koji se odnosi na pribavljanje, otuđenje, kupovinu ili prodaju ili drugo investiranje u hartije od vrijednosti;
- 3) način na koji je neko lice uključeno u bilo koju aktivnost iz tačke 2 ovog stava suprotan interesu investiranja.

Istražitelj je dužan da podnese Komisiji izvještaj o rezultatima istraživanja.

Lice za koje istražitelj opravdano vjeruje ili očekuje da posjeduje ili kontroliše dokument koji sadrži informaciju važnu za istraživanje dužno je da:

- 1) dostavi istražitelju dokument koji on zatraži, u vrijeme i na mjestu određenom od strane istražitelja;
- 2) na zahtjev istražitelja pruži objašnjenje ili dodatne informacije u vezi sa traženim dokumentom;
- 3) se odazove na poziv istražitelja i na pitanja istražitelja koja se odnose na predmet istraživanja odgovara istinito i na najbolji način.

Uništavanje dokumenata

Član 112

Zabranjeno je uništiti, falsifikovati, prikriti ili na drugi način raspolagati ili dati dozvolu za uništenje, falsifikovanje, prikrivanje ili raspolaganje bilo kojim dokumentom koji je važan za ostvarivanje kontrole ili istraživanja Komisije.

Xa POSLOVANJE SA INOSTRANIM ELEMENTOM

Pojam domaćih i stranih hartija od vrijednosti

Član 112a

Domaće hartije od vrijednosti su hartije od vrijednosti koje, u skladu sa ovim zakonom, emituju emitenti iz člana 6 ovog zakona (u daljem tekstu: rezidenti).

Strane hartije od vrijednosti su hartije od vrijednosti koje emituju lica koja nijesu rezidenti (u daljem tekstu: nerezidenti).

Strane hartije od vrijednosti mogu glasiti na EUR ili drugu valutu.

Poslovi sa inostranim elementom

Član 112b

Poslovi sa inostranim elementom su:

- 1) izdavanje, uvrštavanje na organizovano uređenom tržištu i prodaja domaćih hartija od vrijednosti u inostranstvu;
- 2) izdavanje, uvrštavanje na berzu i prodaja stranih hartija od vrijednosti u Republici;
- 3) ulaganje rezidenata u hartije od vrijednosti u inostranstvu;
- 4) ulaganje nerezidenata u hartije od vrijednosti u Republici.

Poslovanje nerezidenata sa hartijama od vrijednosti

Član 112v

Nerezidenti mogu slobodno kupovati i prodavati domaće i strane hartije od vrijednosti u Republici, u skladu sa propisima kojima je uređeno poslovanje hartijama od vrijednosti.

Nerezidenti mogu slobodno izdavati hartije od vrijednosti u Republici, na način utvrđen propisima kojima je uređeno poslovanje hartijama od vrijednosti.

Poslovanje rezidenata sa hartijama od vrijednosti

Član 112g

Rezidenti mogu slobodno kupovati i prodavati domaće i strane hartije od vrijednosti u inostranstvu.

Rezidenti mogu slobodno kupovati i prodavati strane hartije od vrijednosti u Republici, na način utvrđen propisima kojima je uređeno poslovanje hartijama od vrijednosti.

Rezidenti mogu slobodno izdavati hartije od vrijednosti u inostranstvu, s tim da su dužni prethodno o tome obavijestiti Komisiju, a dužni su i da, u roku od osam dana od dana isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti, Komisiji dostave podatke o broju upisanih i uplaćenih hartija od vrijednosti u inostranstvu.

Banke, investicioni fondovi, društva za osiguranje, penzijski fondovi i druge finansijske institucije, čije se poslovanje uređuje posebnim zakonima, mogu kupovati hartije od vrijednosti, u skladu sa posebnim zakonom.

Međusobno priznavanje prospekta

Član 112d

Komisija priznaje prospekte za javnu ponudu hartija od vrijednosti odobrene od strane nadležnih organa zemalja članica Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OECD) i zemalja sa čijim nadležnim organom za nadzor nad poslovanjem sa hartijama od vrijednosti Komisija ima zaključen ugovor o saradnji.

Komisija može zahtijevati od emitenta da prospekt iz stava 1 ovog člana dopuni posebnim podacima od značaja za tržište Republike.

Poslovanje sa inostranim elementom sa udjelima investicionih fondova

Član 112đ

Na poslovanje sa inostranim elementom sa udjelima investicionih fondova shodno se primjenjuju odredbe čl. 112v do 112d ovog zakona, ako zakonom kojim je uređeno poslovanje investicionih fondova nije drukčije određeno.

XI KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 113

Novčanom kaznom od pedesetstrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) osnuje ili posluje kao kolektivna investiciona šema bez dozvole Komisije (član 8 tačka 6);
- 2) propusti da izvijesti Komisiju, osnivače emitenta, druge vlasnike istih hartija od vrijednosti i javnost uopšte o propisanim informacijama (član 27);
- 3) propusti da podnese godišnji račun Komisiji (član 28 stav 1 tačka 1);
- 4) objavi javnu ponudu prodaje hartija od vrijednosti prije dobijanja odobrenja za prospekt (član 36 stav 1);
- 5) prospekt učini dostupan javnosti prije nego što je odobren (član 36 stav 5);
- 6) nakon isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti na bilo koji način raspolože hartijama koje nijesu upisane i uplaćene (član 40);
- 7) osnuje ili posluje kao tržište hartija od vrijednosti bez dozvole Komisije ili u nazivu koristi riječi berza ili berzanski (član 46);
- 8) ne primijeni uputstvo Komisije dato berzi (član 58);
- 9) ne primijeni nalog Komisije o zatvaranju berze u slučaju hitnosti (član 60);
- 10) osnuje ili posluje kao ovlašćeni učesnik bez dozvole Komisije (član 63);
- 11) propusti da Komisiji dostavi pismeno obavještenje o prestanku obavljanja poslova na koje se dozvola odnosi ili o nastanku bilo koje promjene podataka koji se unose u registar (član 76);
- 12) propusti da u propisanom roku imenuje revizora (član 83);
- 13) propusti da u propisanom roku dostavi Komisiji godišnji račun sa izvještajem ovlašćenog revizora sa mišljenjem (član 84 stav 2);
- 14) osnuje ili posluje kao Centralna Depozitarna Agencija bez dozvole Komisije (član 90);
- 15) ne primijeni uputstvo Komisije dato Centralnoj Depozitarnoj Agenciji (član 91);
- 16) pri poslovanju sa hartijama od vrijednosti ili pri savjetovanju drugog lica koristi saznanja o neobjavljenim informacijama koje mogu dati prednost u odnosu na druge učesnike u trgovini hartijama od vrijednosti ili informacije koje mogu, ukoliko se objave, značajno uticati na cijenu hartija od vrijednosti (član 102);
- 17) izazove ili utiče da se izazove, ili učini bilo koju radnju u cilju izazivanja netačne predstave ili sticanja pogrešnog zaključka o obimu trgovanja određenim hartijama od vrijednosti na određenom tržištu ili postojanju tržišta, odnosno o cijeni takvih hartija od vrijednosti (član 103);
- 18) zadrži, poveća, smanji ili izazove promjene u tržišnoj cijeni hartije od vrijednosti putem kupovine ili prodaje te hartije kojom se ne izvrši promjena vlasništva nad tom hartijom ili fiktivnom transakcijom (član 104);
- 19) podstiče drugo lice da investira u hartije od vrijednosti sačinjavanjem ili objavljivanjem neke informacije, obećanjem ili predviđanjem koje je netačno ili obmanjujuće ili iznošenjem lažnih materijalnih činjenica (član 105);
- 20) direktno ili indirektno, u cilju izazivanja prodaje ili kupovine hartija od vrijednosti bilo kog emitenta, u vezi sa tim hartijama ili u vezi sa poslovanjem ili prethodnim ili budućim rezultatima poslovanja emitenta, daje izjavu koja je, u vrijeme i u uslovima kada je data, netačna ili obmanjujuća (član 106);
- 21) propusti da Komisiji dostavi informacije koje se odnose na njegovo poslovanje u skladu sa ovim zakonom, u vrijeme i na način koji odredi Komisija (član 108);
- 22) propusti da objavi informacije ili dostavi Komisiji netačne ili obmanjujuće informacije koje se odnose na pribavljanje, otuđenje ili držanje hartija od vrijednosti (član 109);
- 23) onemogući Komisiji ili ovlašćenom licu da izvrši kontrolu (član 110);
- 24) onemogući Komisiji ili istražitelju da izvrši istraživanje (član 111);

25) uništi, falsifikuje, prikrije ili na drugi način raspolaže ili da dozvolu za uništenje, falsifikovanje, prikrivanje ili raspolaganje bilo kojim dokumentom koji je važan za ostvarivanje kontrole ili istraživanja Komisije (član 112).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Odgovornom licu, kažnjenom za prekršaj iz stava 2 ovog člana, može se izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja poslova sa hartijama od vrijednosti u trajanju od šest mjeseci do jedne godine.

XII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Hartije od vrijednosti emitovane prije stupanja na snagu ovog zakona

Član 114

Hartije od vrijednosti emitovane prije stupanja na snagu ovog zakona smatraju se hartijama od vrijednosti emitovanim putem javne ponude u smislu odredaba ovog zakona.

Akcije emitovane u postupku privatizacije

Član 115

Na Akcije koje su emitovane u postupku transformacije i privatizacije, u skladu sa Zakonom o svojinskoj i upravljačkoj transformaciji ("Službeni list RCG", br. 2/92 i 27/94) i Zakonom o privatizaciji privrede ("Službeni list RCG", br. 23/96 i 6/99) ne primjenjuju se odredbe od čl. 24 do 44 ovog zakona.

Nakon sprovedenog postupka privatizacije, Akcije iz stava 1 ovog člana smatraju se Akcijama emitovanim putem javne ponude i na njih se primjenjuju odredbe ovog zakona.

Registrovani emitenti

Član 116

Emitenti koji su do stupanja na snagu ovog zakona izdali Akcije dužni su da, u roku od 90 dana od tog dana, dostave Komisiji izvještaj o tim emisijama u formi koju utvrdi Komisija i postaju registrovani emitenti.

Odredba stava 1 ovog člana odnosi se i na emisije Akcija emitovanih u postupku svojinske transformacije.

Imenovanje članova Komisije za hartije od vrijednosti

Član 117

Skupština, na predlog Vlade, imenovaće u skladu sa ovim zakonom članove Komisije za hartije od vrijednosti najkasnije do isteka mandata članova Komisije za hartije od vrijednosti i finansijsko tržište imenovanih na osnovu Odluke o obrazovanju Komisije za hartije od vrijednosti i finansijsko tržište Republike Crne Gore ("Službeni list RCG", br. 38/2000).

Do imenovanja članova Komisije za hartije od vrijednosti po stavu 1 ovog člana njene poslove obavljaće Komisija za hartije od vrijednosti i finansijsko tržište Republike Crne Gore.

Usklađivanje poslovanja "Montenegroberze" a.d.

Član 118

"Montenegroberza" a.d. Podgorica dužna je usaglasiti svoje akte, organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ukoliko "Montenegroberza" a.d. ne postupi po odredbama stava 1 ovog člana, istekom tog roka prestaje sa radom i briše se iz sudskog registra.

Usklađivanje poslovanja berzanskih posrednika

Član 119

Berzanski posrednici koji su se do dana stupanja na snagu ovog zakona bavili poslovima sa hartijama od vrijednosti dužni su usaglasiti svoje akte, organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ukoliko berzanski posrednici ne postupe po odredbama stava 1 ovog člana, istekom tog roka prestaju sa radom i brišu se iz sudskog registra.

Brokери

Član 120

Komisija će, bez posebnih dodatnih uslova, upisati u registar ovlašćenih brokera sva lica koja su do stupanja na snagu ovog zakona položila ispit za ovlašćene brokere u skladu sa odredbama Pravilnika o obezbjeđivanju uslova za funkcionisanje finansijskog tržišta ("Službeni list SRJ", br. 2/96, 8/98 i 63/98).

Usklađivanja poslovanja Centralne Depozitarne Agencije a.d.

Član 121

Centralna Depozitarna Agencija a.d. Podgorica dužna je usaglasiti svoje akte, organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ukoliko Centralna Depozitarna Agencija a.d. ne postupi po odredbama iz stava 1 ovog člana, istekom tog roka prestaje sa radom i briše se iz sudskog registra.

Knjige i registri hartija od vrijednosti

Član 122

Emitenti hartija od vrijednosti koji sami vode knjige ili registre vlasnika hartija od vrijednosti koje su izdale ili su vođenje takvih knjiga povjerile drugima, kao i vlasnici hartija od vrijednosti na donosioca koje nijesu upisane u odgovarajuće knjige ili registre obavezni su dostaviti Centralnoj Depozitarnoj Agenciji podatke koji se odnose na hartije od vrijednosti i njihove vlasnike, najkasnije 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Nezavršeni postupci

Član 123

Postupci u vezi sa hartijama od vrijednosti koji su započeti, a nijesu okončani do dana stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po propisima koji su važili u vrijeme započinjanja tih postupaka.

Podzakonski akti

Član 124

Propisi za izvršavanje ovog zakona donijeće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu ovog zakona

Član 125

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

NAPOMENA IZDAVAČA:

U prečišćen tekst propisa nijesu ušle odredbe članova 51. i 52. Zakona o izmjenama i dopunama ovog zakona ("Sl. list RCG", br 28/06), koje glase:

"Član 51

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi donijeti na osnovu Zakona o hartijama od vrijednosti ("Službeni list RCG", br. 59/00).

Do donošenja propisa iz člana 28 ovog zakona (član 44g stav 2 Zakona) kratkoročne dužničke hartije od vrijednosti ne mogu se izdavati.

Do donošenja propisa iz člana 28 ovog zakona (član 44g stav 4 Zakona) emitovanje i trgovanje državnim zapisima obavljaće se u skladu sa propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu zakona

Član 52

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".